

Урок 10

Предлози и сложни наречия

* Както подсказва терминът **предлог**, предлогът е дума, която стои пред друга дума (име): **в къщата**.

* Наречието е самостоятелна част на речта, която обикновено пояснява глагола в изречението: **влез вътре**.

* В българския език са възможни съчетания от предлог с наречие, с друг предлог, с прилагателно или съществително име. Така се образуват сложни наречия, които се пишат слято, например: **вдясно, вляво, догоре, докъде, дотук, изотзад, нависоко, навред, навсякъде, навън, навътре, нагоре, надалеч, надолу, надясно, накъде, наляво, наоколо, направо, нататък, отвсякъде, отвън, отгоре, отдалеч, отдолу, отдясно, откъде, отляво, отникъде, отнякъде, отпред, оттам, оттатък**.

Предлози и наречия за място

Предлог	Наречие	Сложно наречие
на	горе	нагоре
от	горе	отгоре
на	долу	надолу
от	долу	отдолу
на	вътре	навътре
от	вътре	отвътре
на	вън	навън
от	вън	отвън
на	там	натам
от	там	оттам
до	там	дотам

Предлог	Предлог	Сложно наречие
на	пред	напред
от	пред	отпред
на	зад	назад
от	зад	отзад
на	около	наоколо

Предлог	Прилагателно име	Сложно наречие
на	ляво	наляво
от	ляво	отляво
в	ляво	вляво
на	дясно	надясно
от	дясно	отдясно
в	дясно	вдясно
на	право	направо

Предлог	Съществително име	Сложно наречие
на	среща	насреща
от	среща	отсреща
до	край	докрай

* Предлозите за място се съчетават с членувани съществителни имена:

*Отивам **в** университета.*

*Магазинът се намира **зад** ъгъла.*

*Семейството идва **от** центъра.*

*Живея **до** аптеката.*

*Автобусът минава **край** гарата.*

*Леля ми заминава **за** морето.*

***Между** дърветата има горски ягоди.*

***Сред** пътниците има ли лекар?*

*Пътеката минава **през** гората.*

*Вървим **към** мястото на срещата.*

*Младежът кара колело **по** пътя.*

*Търсих те **из** цялата сграда.*

*Отседнала съм **у** моята приятелка.*

*Отивам **при** съпругата си.*

*Учебникът е **на** рафта **над** бюрото, а тетрадката е **под** учебника.*

***Пред** къщата има дърво, а **зад** дървото има ... къща.*

Упражнения

I. Наречието изразява самостоятелно значението *място*, а предлогът се съчетава със съществително или друго име. Като имате предвид тази разлика между наречието и предлога, поставете предлог или наречие на празното място в изреченията:

(*пред/отпред*) Тя седеше ...**отпред**.... Тя седеше... **пред**... Иван.

1. (в/вътре) имаше някого. Момичето влезе къщата.
2. (над/отгоре) масата висеше красива лампа. Гнездото е на дървото.
3. (до/докрай) Днес прочетохме текста десета страница. Утре ще прочетем книгата
4. (от/отляво) Детето взе куклата шкафа. Куклата беше на доминото.
5. (около/наоколо) няма никаква аптека. дървото цъфтят красиви цветя.
6. (пред/отпред) Те се срещнаха блока. чака една клиентка.
7. (срещу/отсреща) Ще играем в парка училището. Банката е
8. (до/дотам) Трамваят стига пазара. може да се отиде пеш.
9. (на/назад) Момчето сложи чантата земята, след това погледна
10. (на/ навън) беше топло. пейката седеше един дядо.

II. Поставете правилния предлог:

....**В**.... магазина имаше много хора.

1. Котката се криеше вратата.
2. Майката сервира чиниите масата.
3. Децата бяха баба си.
4. Ще дойда колата.
5. Сложихме телевизора библиотеката и дивана.
6. Тя излезе пощата.
7. Студентите вървят университета.
8. Отивам дома.
9. Тя кара колело булеварда.
10. За летището ще мина центъра.